



Vetőmag

XXVII. évfolyam, 2020. 1. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács folyóirata



A TARTALOMBÓL

- Hetven év tudásával az innovatív jövő útján halad Martonvásár 2
- Fókuszban az átruházott jogkörű minősítés 5
- 20 esztendő KWS: tovább a dinamikus fejlődés útján 8
- A koronavírus szorításában: globális terménypiaci kórkép 10
- Fenntartható élelmiszertermelés 14
- Megalakult a Vetőmag Szövetség Ökológiai Vetőmag Munkacsoportja 15

Hetven év tudásával az innovatív jövő útján halad Martonvásár

Alapításának 70. évfordulóját ünnepelte nemrégiben a martonvásári Agrártudományi Kutatóközpont. Dr. Balázs Ervint, az intézmény főigazgatóját az elmúlt időszak eredményei mellett a jövőbeni terveikről és az ágazatra váró kihívásokról kérdeztük.

• Jeles évfordulót ünnepelt az Agrártudományi Kutatóközpont, az intézmény 70 éves lett. A kutatóközpont hagyományosan elkészíti minden kerek évforduló mérlegét. Hogyan értékelné az eltelt évtizedet?

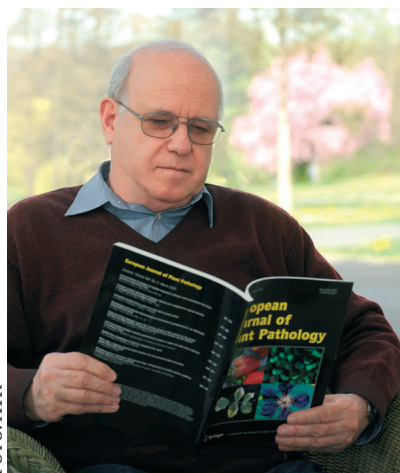
– Minden elfogultság nélkül az elmúlt évtized eredményeit összegezve megállapíthatjuk, hogy igen szép, jelentős sikereket értünk el. Nemes hagyománya a martonvásári intézetnek, hogy évtizedenkénti áttekintést készítsünk egy kötetbe rendezve az eredményekről. Ez történt most is, amikor a jubileumot ünnepeltük. Ez egy retrospektív kiadvány, hiszen a korábbi évek sikereit is érintjük, érzékeltetve a folytonosságra és fejlődésre való törekvéseinket. Ebben igyekszünk rámutatni a kiemelkedő és nagy nemzetközi elismerést kapott kutatási eredményeinkre.

• Milyen fontos mérföldköveket értek el ezen az úton?

– A fejlődésünk jól érzékelhető, és az elmúlt éveink illeszkednek az alapítás óta eltelt meghatározó időszakokhoz. Martonvásár nemesítői állították elő Európában az első hibridkukoricát, amely egyébként a világon a második, és amely 1953-ban Papp Endre kiváló nemesítő munkájának eredménye volt. Az intézmény felismerve mezőgazdasági jelentőségét, külön vetőmagüzemet épített erre. Innentől a kukoricanevelés zászlóshajója lett Martonvásár. Az ötvenes évek közepén pedig elindult gabonanevelési programunk, amely jelenleg is Magyarországon a legnagyobb elismerésnek örvendő projekt. Ebből is látszik, hogy nagy hagyományaink vannak, ez nagy kutatói felelősséget is jelent, de azt gondolom, hogy jól szerepelt a gárdánk.

Nagyon büszkék vagyunk, hogy az elmúlt évtizedben a Nádor búzafajtánk a legsikeresebb lett a hazai piacon. Nemcsak jó minőséget ad, hanem igen bő terméssel is rendelkezik.

Klímaadaptív fajtának tekintjük, szélsőséges körülmények között is jó teljesítményre, nagy terméshozásra képes. 2018-ban a Nádort a magyar termőterület 13,8 százalékán termesztették, 2019-ben elérte a 17 százalékot. Óriási az érdeklődés iránta nemcsak hazánkban, de Szlovákiában, Romániában, Oroszországban és a balti államokban is. Ennek elismeréseként kapta meg intézetünk 2018-ban a kálászos gabonanevelési programjáért az Agrárinnovációs-díjat.



FOTÓ: ATK

Az innovációs tevékenységünk kiemelkedő példája, hogy az elmúlt évtizedben 26 őszi búza, 1 tavaszi búza, 1 őszi árpa, 6 őszi durumbúza, 6 tritikálé, 2 tönköly, 4 őszi és 3 tavaszi zabfajta született. Az elmúlt 10 évben 45 új kukorica hibridünk kapott állami elismerést Magyarországon és az EU-ban, és további 16 minősítés történt EU-n kívüli országokban. A hibridek többsége szemes. Siló hasznosításra állítottunk elő hagyományos és leafy típusú hibrideket. Soha ne legyen ennél rosszabb évtizedünk. A molekuláris biológia technikai arsenáljának felhasználásával új lisztharmat rezisztencia gént azonosítottunk az MV Hombár búzafajta 2A kromoszómáján. Marker szelekcióval hatékony levélrozsda re-

zisztenciagéneket építettünk be a martonvásári búzafajtákba.

• Milyen kutatási programokon dolgoznak?

– A kenyérbúza referencia allergiaterképének elkészítését célzó nemzetközi együttműködésben vezető szerepünk van a genomon azonosított gluténérzékenység terén, ahol a búza-allergia kialakulásáért felelős fehérjecsaládokhoz tartozó gének pontos számát és kromoszómapozícióját határoztuk meg. E munkát segítette a génmegőrzés terén végzett folyamatos tevékenységünk érdekében a tárolókapacitás bővítése és felújítása. A fenntartott tételek során a búza rokon faj gyűjteményeink is felszaporításra kerültek. A korábbi időszakban indított, az ökológiai gazdálkodók igényeit kielégítő nemesítési programunk elmúlt évtizedben elért eredménye az Mv Menket és az Mv Eszténa fajtáink, valamint az Mv Alakor fajtára alapozva megszületett az első magyar biosőr, az Elixbeer.

A nemesítés új útját vázolja az eddigi leghatékonyabb búza-árpa intergenerikus hibrid-előállítási eljárás kidolgozása, mely során több száz ilyen növény előállítására került sor. Az előállított és jól porzó tetraploid árpahibridek segítségével öntermékeny és önállóan csíráképes utódgenerációt kaptunk.

Törekvünk a kukoricanevelés terén elindított populáció-térképezés, és a dihaploid alapú nemesítés elindítása, mely a következő évtizedben segíti a korábbiakban is méltán elismert hibrid előállítási programunkat.

A nemzetközileg is nyilvántartott 15 tartamkísérlet parcellaszáma több mint 2000, területük 15 ha. A több évtizeden keresztül gyűjtött, kezdetben csak „kockás papírra” rögzített, megfigyelési adatok digitalizálásával, a kísérletekben megfigyelt környezeti változók számának kibővítésével, valamint modern hardver és szoftver

eszközök felhasználásával, illetve fejlesztésével olyan informatikai rendszert hoztunk létre, amely több időbeli és térbeli léptékben képes támogatni az agrárszektor szereplőit: gazdálkodóktól a döntéshozókig. Olyan kutatási projektet indítottunk útjára, amely több különleges tartamkísérlettel is gazdagíthatja a kísérletek sorát. A projekt fő célkitűzése: a mezőgazdasági termelékenység változó környezeti és gazdasági feltételek mellett is fenntartható növelését célzó stratégiák kidolgozása, valamint a mezőgazdasági eredetű környezet- és klímakárosító rizikófaktorok csökkentését célzó stratégiák kidolgozása. Munkánk során teljes innovációs láncot valósítottunk meg. A tartamkísérletek folyamatosan bővülő adatbázisában rejlő szaktudást és tapasztalatot gyakorlatorientált és felhasználóbarát digitális eszközök formájában tesszük elérhetővé az agrárszektor számára: rugalmasan adaptálható (moduláris, nyílt forráskódú) integrált modellrendszert (AgroMo) hoztunk létre, amely a magyar mezőgazdasági rendszer (szántók, gyepek, erdők) működését szimulálja.

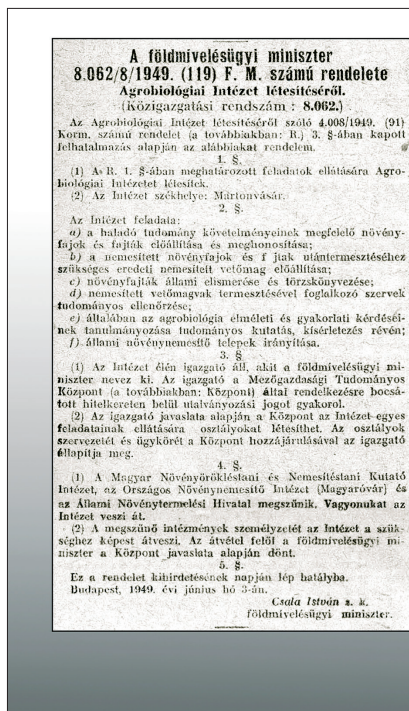
• Hol helyezkedik el ma az intézet a hazai agrárkutatói palettán?

– Kutatóink igen aktívan vesznek részt a felsőoktatásban. Számos egyetemmel együttműködési szerződés keretében nem csak előadásokkal, hanem diplomamunkások és PhD hallgatók mentoraként járunk hozzá a felsőoktatás eredményességéhez. Kutatóink elismerését számos Bolyai-ösztöndíj elnyerése méltán jellemzi. Részvételünk a hazai pályázati források elnyerésben is jelentős, s egyes tematikai kiírásokban sikerrel veszünk részt H2020 projektekben. A gyakorlati mezőgazdasággal továbbra is szoros kapcsolatot ápolunk. Júniusi gabonabemutatóink látogatottsága általában több mint ezer gazdát jelent, de igen szép érdeklődést mutatnak a szeptemberi kukorica bemutatóink is. Szaktanácsadási rendszerünk a ProPlanta, melyet a TAKI-val közösen fejlesztettünk ki, és ebben az évtizedben is továbbfejlesztettük. Több mint húsz újabb növény került a rendszer-

be, így a szoftvert már 51 szántóföldi növényre, 38 szántóföldi zöldség-növényre, 15 gyümölcsfajra és szőlőre tud szaktanácsot készíteni. Mivel az ügyfeleink közül többen is precíziós gazdálkodást folytatnak, az igényekhez igazodva felkészítettük a rendszert nagy mennyiségű adat kezelésére és tulajdonképpen korlátlan számú parcellára/talajfoltra történő egyidejű

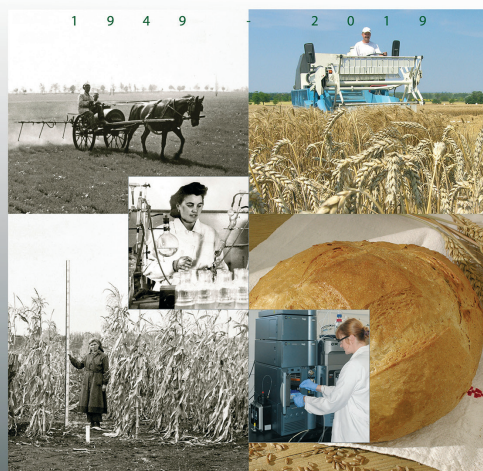
hatékonyságának tanulmányozásával, a klímakutatások egyik alapvető pillérét vittük görcsö alá.

Az elmúlt pár év tudományos szenzációja, a genomszerkesztés – mely egyes országokban már gyakorlati bevezetés alatt áll – sarkallta kutatóinkat e téren való kísérletek elindítására. Sikeresen bevezettük a CRISPR-Cas genomszerkesztési technológiát, és



A martonvásári agrárkutatók hetedik évtizede

A martonvásári agrárkutatók hetedik évtizede



szaktanács készítésére. Az elmúlt 10 évben a rendszerrel dolgozó ügyfeleink, csak a nagyobbakat említve: Nitrogénművek Zrt., Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, KITE Zrt., GAMOTA s.r.o., Talentis Agro Holding, több mint 800 ezer hektárra készítették szaktanácsot. Óvatos becsléseink szerint is több milliárd forintra tehető az az összeg, amit a rendszer által javasolt mérsékelt műtrágya adagok révén spóroltunk a gazdáknak. Több hazai, illetve külföldi összehasonlítás szerint is a ProPlanta a legköltséghatékonyabb rendszer, arról nem is beszélve, hogy a szigorúan okszerű adagok révén a környezet nitrát- és foszforterhelése is csökkenthető.

Az alapkutatások terén két új témakörben kezdtünk el megalapozó kísérleteket így LED világító testeket használva összefüggést állapítottunk meg a megvilágításra használt fény spektruma és a bűzannövények fejlődése, termésének mennyisége és minősége között, mely kutatásokkal a fotoszintézis

adaptáltuk a burgonya biotikus stressz rezisztencia tanulmányozására. Az első génszerkesztett burgonya növények in vitro fenntartású anyagai rendelkezésre állnak a további vizsgálatokhoz. Folyamatban van a nyomtalan génszerkesztés kifejlesztése búzában és árpában. E fontos, az innováció terén tudományos haladást képviselő irányzatra, a jövő évtizedben prioritásként kell tekintenünk. A következő évtizedben a beszerzett komoly infrastruktúrára építve erősíteni kell a biológiai erőforrások terén végzett kutatásainkat a nemesítési portfólióba való szorosabb együttműködést támogatva, hiszen jól ismert a „viribus unitis” az elérhető kritikus tömeg pozitív hatása.

• Két nagy kihívást jósolnak az ágazat számára a jövőben, az egyik a klímaváltozás. Az Önök nemesítői munkájában ez hogyan jelenik meg?

– A tudományos kutatásunk során kiemelten foglalkozunk a szélsőséges időjárási tényezőkkel. A célunk

► az, hogy ezeknek a tényezőknek minél inkább ellenálló fajtákat nemesítsünk. Ez a munka nem most kezdődött, jó ideje tudatosan készülünk a klímaváltozás okozta kihívásokra.

• **A másik kihívás a generációváltás kérdése. Biztosított az utánpótlás az agrárkutató területen?**

– A jövő nagy kérdése, hogy az agrárium miként tudja megszólítani a fiatalokat. A generációváltás elképzelhetetlen és elkerülhetetlen, ez nemcsak a gazdálkodókat, hanem a kutatóhálózat munkatársait is érinti. E téren mi még kedvezőbb helyzetben vagyunk, a korfával jól állunk. Mindig építettünk a fiatalokra és szoros együttműködésben

tottak végre a közelmúltban. Beszél-e ezekről?

– Új dimenziókat nyitott meg a metabolomikai platform műszer komplexumának beszerzése, és a laboratórium beüzemelése. Az illékony anyagok meghatározásához Pegasus 4D GCxGC TOFMS áll rendelkezésre, mely hazánkban egy teljesen egyedülálló rendszer. A nem illékony és jellemzően nagyobb molekulatömegű anyagok meghatározása, mely GC-vel már nem lehetséges, Waters Vion IMS QTOF ion-mobilitásos QTOF készülékkel történik majd. A metabolitok mennyiségében bekövetkező változások kvantitatív nyomon követéséhez hármaskvadrupol (TQ) tömegspektrométerek állnak rendelkezésre, amelyek nagyszámú minta gyors, nagy érzékenységgű és precíz mennyiségi meghatározását teszik lehetővé. A kis molekulatömegű, illékony vagy származékképzéssel azzá tehető komponensek analízisére Shimadzu GCMS-TQ 8040 gázkromatográf szolgál. A nagyobb molekulatömegű anyagok vizsgálata pedig Waters Xevo TQ-XS tömegspektrométerrel történik. Ezen műszerpark hadrendbe állítása nemzetközi szinten megerősíti a növényélettani, sejtbiológiai, genetikai, genomikai irányzatainkat és versenylőnybe hozza azon intézményekkel szemben, melyek nem rendelkeznek a legújabb high tech műszerekkel. Így a stresszkutatások élettani, biokémiai, genetikai, genomikai és proteomikai kutatások eredményessége hatványozódik.

Ami pedig az új kutatási tömb beruházásainkat illeti, teljesen készen van a terv, el tudjuk indítani a közbeszerzést. Az, hogy jelen helyzetben el tud-e indulni, az nagy kérdés. Ha pár hónapon belül ki tudjuk írni, akkor hamarosan el is indulhat az építkezés, amely két éven belül kész lesz majd. Az új kutatótömbbe a Mezőgazdasági Intézet mellé ideköltözik a jelenleg Budapesten működő Növényvédelmi Intézet és Talajtani és Agrokémiai Intézet. Így az épület még nagyobb lehetőséget teremt számunkra az agrárinnováció

területén az egymásra épülő tudományágak révén.

• **Milyen jövőt lát/képzelt a martonvásári kutatóintézet előtt a következő tíz évre?**

– Ha elkészül a tervezett beruházásunk, akkor egy újabb fontos állomáshoz, mérföldkőhöz érkezünk. A fejlesztésünk nemcsak rendkívül modern eszközöket és megoldásokat teremt, de lehetővé teszi, hogy a négy intézményünk közül három is egy helyen dolgozhasson együtt. Ezzel a tudomány még szélesebb körében tudnak dolgozni a munkatársaink. A mai tudományágaink kiteljesedhetnek molekuláris biológia, biofizika, génbanki, talajtani, bioinformatikai, növényvédelmi meteorológiai kutatásokkal, ez pedig hatalmas és legfőképpen versenyképes tudást eredményez.

• **A jelen helyzet mellett e területen sem szeretnénk elmenni. Száz éve nem látott válsághelyzet alakult ki hazánkban is. Bár a világjárvány elején tartunk, milyen tanulságokat lát Ön a fennálló helyzetre vonatkozóan?**

– Az elmúlt időszakban hatalmas piaci fúziók és felvásárlások jellemezték a világpiacot. Ezeket a befektetői tőke mozgatja, nagy kérdés, hogy mit lépnek ebben a rendkívül súlyos helyzetben. A jelenleg kialakult állapotok miatt azt gondolom, hogy ez a jövőben óhatatlanul is változni fog. Kisebb vállalatok jönnek majd létre. A jelenlegi koronavírus-járvány miatt sokkal nagyobb szerepe lesz a regionális és helyi kisebb, közepes vetőmag előállító és kereskedő cégeknek, amelyek sokkal rugalmasabban tudnak reagálni egy adott térség igényeire. Hazánkban is azt várom, hogy a kisebb, hazai cégek erősebb pozíciót tudnak majd szerezni. Ez egy optimista scenárió a részemről, nagyon bizonytalan még mindig, hogy hogyan rendeződik át a vetőmagkereskedelem.

Abban viszont biztos vagyok, hogy az egyes országoknak vissza kell térnie az önellátás irányába és lehetőleg kisebb mértékben kiszervezni külföldre az élelmiszer- és feldolgozóipart. Régi mondás, de igaz, hogy a „kukoricát bőrből kell eladni, magyarul sokkában”. Az a hiba, ami a '90-es évek elején megtörtént, amikor elkótyavetyélték az élelmiszeripart, azt jóvá kell tenni, újra kell építeni. Az önellátásra törekvés, a helyi agrár vállalkozások támogatása életmentő.

Sz. G.



FOTÓ: VÉCSY ÁRTILLA

dolgozunk velük. De sajnos a jelenlegi bérezések mellett már nem annyira vonzó a kutatói pálya, csak arra számíthatunk, hogy az utánunk jövő generációknak is van tudomány iránti elkötelezettsége és motivációja.

• **A kutatóintézet otthona Magyarországon egyik legrészletesebb kastélyparkja, ahol számos komoly beruházást haj-**

Fókuszban az átruházott jogkörű minősítés

Idén a koronavírus okozta speciális körülmények között különös jelentőséggel bír az átruházott jogkörű tevékenység lehetősége. A vetőmagelőállításokban a hatóság felügyelete mellett végzett hivatalos mintavételt, szántóföldi ellenőrzést és laboratóriumi vetőmagvizsgálatot a tavaly megjelent miniszteri rendeletmódosítás tette lehetővé. A gyakorlatban történő alkalmazás bemutatása miatt kerestük meg Varga Pétert, az Alisca-Mag Kft. laboratóriumvezetőjét, akit a tapasztalatokról és eredményekről kérdeztünk.

• A zöldtrágyanövények vetőmagtermeltetésében vezető piaci szerepet bíró cég tevékenysége szerteágazó. Milyen eredményekkel büszkélkedhet az Alisca-Mag Kft.?

– Az Alisca-Mag Kft. a németországi P.H. Petersen Saatucht Lungaard GmbH magyarországi leányvállalata. Az anyacéget 1931-ben alapította Peter Hartwig Petersen, melyet 1974-től Asmus Sören Petersen, majd 2015-től Matz Petersen irányít. Az Alisca-Mag Kft. 1996-ban alakult szekszárdi székhellyel, 2008-tól önálló vetőmag-feldolgozási tevékenységgel rendelkezik, Lepsényben. 2012-ben költözött a feldolgozás, az iroda és a laboratórium Sárbogárdra, a székhely továbbra is Szekszárd maradt. Fő feladatunk az anyacég által nemesített mustár-, olajretek, rozs-, homoki zab-, mézontófü, és repcefajták magyarországi vetőmag-termeltetésének koordinálása, feldolgozása, fémzároltatása, illetve diszponálása.

A vetőmag-termeltetés mellett egyre több kisparcellás teljesítmény- és növényvédelmi (biológiai hatékonysági vizsgálat) kísérletünk van. Ezen kívül jó kapcsolatokat ápolunk több egyetemmel és kutatóintézetrel. Találunk közös munkát, kísérletet, hallgatókat kérünk/kapunk gyakorlatra és szakdolgozat-készítésre, szak- és diplomadolgozatokat küldenek bírálatra.

• Mikor kezdődött a vetőmagos pályafutásod, mikor csatlakoztál az Alisca-Mag Kft. csapatához és milyen területekért vagy jelenleg felelős?

– A szakmai pályafutásomat 2000-ben, közvetlenül az egyetem elvégzése után az OMMI-ban Pécsen kezdtem gyakornokként, aztán folytattam Székesfehérváron a jogutód intézményekben. Néhány szezon Békéscsabán is vendégszolgálok. Az akkori kol-

légáktól, vezetőktől, termelésben dolgozó agronómusoktól nagyon sok segítséget kaptam, úgy is mondhatom, kitanítottak erre a speciális szakterületre. 2009-től belekóstoltam a tudomány és a kutatás világába, majd PhD fokozatot szereztem. Egyik témavezető



FOTÓ: ALISCA-MAG KFT.

tóm Ertseyne dr. Peregi Katalin volt. A folyamatos hivatali átszervezéseket kevésbé jól viseltem, ezért a 2015. évi átstrukturizálás megélése helyett az Alisca-Mag Kft.-t választottam – vagy ők választottak engem. Az első években termeltetési tanácsadóként, 2019-től laboratóriumvezetőként dolgozom a cégnél. Az átruházott jogkörű vetőmagvizsgálatok lehetőségével kaptam azt a megtisztelő feladatot, hogy készítsem fel a vetőmagvizsgáló laboratóriumunkat a NAH akkreditációra. Feladatomban és felelősségem kiterjed arra, hogy a vetőmagvizsgáló laboratóriumi vizsgálatok elfogadják és dokumentálják

módszerekkel, hitelesített és kalibrált, rendszeresen karbantartott berendezésekkel, mérőeszközökkel, a laboratóriumokra és a környezetvédelemre vonatkozó előírások betartásával, ellenőrzött körülmények között történjen. Nagy segítség, hogy a napi szintű feladatokat egyik kolléganóm koordinálja. Minden évben több diák, hallgató tölti nálunk a szakmai gyakorlatát, itt a gyakorlatvezető szerepét töltöm be. Büszke vagyok rá, hogy az utóbbi 5 évben 4 szak-, illetve diplomadolgozat készült és 2 van készülődésben az Alisca-Mag Kft.-nél.

Feladatomban még különböző szántóföldi- és laboratóriumi elvégzése vagy végrehajtásának ellenőrzése. Ebben benne van az anyacég szójakísérleteinek (kisparcellás teljesítménykísérletek és mezoparcellás szaporítások) megszervezése, de a Hohenheimer Egyetemről is többször kaptunk felkérést kísérletek lebonyolítására. A szójas kísérleteinket évek óta – nagy megelégedettségünkre – a Kaposvári Egyetem Takarmánytermesztési Kutató Intézete végzi Iregszemcsén. Tavaly is voltak, és idén is lesznek növényvédelmi kísérleteink, valamint idén mustár és olajretek teljesítménykísérleteink.

Bár kikerültem a hatósági munkakörből, a volt kollégákkal, a vetőmag- és növényvédelmi szakterület hatósági munkatársaival (illetve a legtöbbjével) ma is kiváló a kapcsolatomban. Jó érzés, hogy bármikor számíthatunk egymás tudására, tapasztalatára. Úgy gondolom, ez a kölcsönös tisztelet, megbecsülés, egymás munkájának elismerésén alapszik. Ezúton is köszönöm nekik.

• A nemesítésnek, fajtakísérletezésnek, fajták állami elismertetésének és az új termékek piaci bevezetésének fontos szerepe van a cég életében.



Kéri Nóra, Oláh Györgyi, Varga Péter, Némedi Péter a NAH audit napján

ben. A cég által kínált fajtasortiment miként alakult az utóbbi években?

– Legnagyobb jelentőséggel a köztesnövény-termesztésben betöltött szerepük miatt a mustár-, olajretek, mézontófű, illetve repcefajtáink bírnak, emellett termeltetünk homoki zabot, takarmány rozst, búkkönyféléket, borsót, szóját, pohánkát, triticálét, lucernát, bíborherét is. A változó körülményekhez alkalmazkodva folyamatosan fejlődünk, termékkörünk (faj-, fajtaszám) folyamatosan bővül és több fajtajelöltünk vár állami elismerésre. Nem vagyok benne biztos, hogy – összességében – ilyen sok fajtára lenne szükség, de a vásárló elvárja a széles választékot. Ha nem áll rendelkezésre saját faj/fajta, előnyben részesítjük a magyar fajtákat.

A termeltetett fajták kiemelkedő tulajdonságainak köszönhetően stabil nyugat-európai felvevőpiaccal rendelkezünk. A kiemelkedő tulajdonságot a végtermék esetében értem. Egy zöldtrágya-, illetve takarmánynövény esetében fontos a nagy zöldtömeg, és a fajtanemesítésnél nem a generatív tulajdonságok kerülnek előtérbe. Így pl.: egy 2 méteres magasságú zöldtakarmánynak való rozs szemtermése nem versenyezhet egy hibrid rozs hozamával. Ezt a vetőmag-előállításnál szem előtt kell tartani.

• Az Alisca-Mag Kft. szinte elsőként kapta meg a jogot, hogy átruházott jogkörben végezzen vetőmag mintavételt, és így az általa termelt fémez-

rolt vetőmagok saját hivatalos mintavételt követően kerülnek minősítésre. Hogyan született meg a döntés, hogy az Alisca-Mag Kft. igénybe veszi ezt a minősítési lehetőséget?

– Valóban az elsők között voltunk, akik a rendeletmódosítást követően szinte azonnal átruházott jogkörben vehettük üzemünkben a mintát, a bevezetés évében a másodvetésű pohánka szaporításainkat is már magunk mintáztuk. Nagyon büszke vagyok arra, hogy Magyarországon az Alisca-Mag Kft. az első és jelenleg az egyetlen vállalkozás, ahol átruházott jogkörben történik szántóföldi szemle, a mintavétel és a vetőmagvizsgálat is.

• Az Alisca-Mag Kft. tevékenységébe hogyan illeszthető be az átruházott jogkörű tevékenység?

– Országszerte minden évben több ezer hektáron végzünk vetőmag-szaporítást és a feldolgozott vetőmag mennyisége is jelentős. A fémezrolt tételeink száma évente 1000 körül mozog. Könnyen belátható, hogy ekkora volumen esetében mindenképpen ki kell használnunk az átruházott jogkör lehetőségét mind a szántóföldi ellenőrzés, mind a mintavétel, nem utolsósorban a vetőmagvizsgálat területén is.

• Milyen erőforrásokat és beruházásokat igényel ez a fejlesztés?

– Nem tudom, más vizsgálólaboratórium hogy áll a különböző erőforrások és eszközellátottság tekintetében. Szerencsénk volt (vagy felkészültek voltunk), mert nekünk egyik téren

sem volt okunk panaszra. A laboratóriumban jelenleg öt fő dolgozik, abból kettő diplomás. Összesen 18 növényfajra van vizsgálati jogosultságunk, ami szerintem országos viszonylatban is figyelemre méltó. A vetőmagvizsgáló laboratóriumunk berendezései korszerűek, eszközökkel megfelelően ellátott. Ahhoz, hogy a laboratóriumba beérkező minták anonimitása megvalósulhasson – és itt nem az üzemből érkező saját anyagainkra gondolok –, a laborhoz közvetlenül kapcsolódó mintátvevő helyiséget létesítettünk. Így képesek vagyunk más cégek nálunk tisztított vetőmagvait is anonim módon levizsgálni, ezen kívül beküldött mintákat is tudunk fogadni. Az akkreditált területünk kiterjed a nedvességtartalom-, a tisztaság-, az idegenmag, az ezermagtömeg, az osztályozottság, egyöntetűség, a csírázóképeség vizsgálatokra. Szabvány, illetve rendelet szerint dolgoztunk eddig is, de az akkreditált státusz magasabb követelményeket támasztott a dokumentáció és a visszavezethetőség területén. Ebben kellett fejlődünk, aminek a kidolgozása, bevezetése, végrehajtása nem egyszerű feladat. Emellett a gépeink, berendezéseink hitelesítését, kalibrálását, karbantartását is el kellett végezni, illetve végeztetni és dokumentálni. TÜV és NAH által szervezett minőségirányítási tanfolyamokon vettünk részt. Nem utolsósorban meg kellett írni a Minőségirányítási kézikönyvet, az Eljárásokat és a Munkautasításokat. A fent fel-

soroltakat mind jelentős költség terheléssel, emellett jelentős mennyiségű időt kell ráfordítani. Más akkreditált laboratóriumoktól nagyon sok segítséget, tanácsot kaptunk, melyet ezúton is hála-lásan köszönök.

• Milyen előnyöket és eredményt vártok az új rendszer működtetésétől?

– A szántóföldi ellenőrzést magunk is mindig végrehajtottuk, gyakran a vetőmag-szaporítási felügyelőkkel együtt. Ha átruházott jogkörben szemlézünk, talán megoszthatóak lesznek a szemledíjak. Nekünk is van költségünk, de talán így a termelőre is kevesebb szemleköltség hárul, a szemledíj pedig innentől a mi költségeinket csökkenti. A mintavételnél a gyorsaság a fő szempont. Egy sürgős esetben a mintavétel gyakorlatilag azonnal elvégezhető.

Bár minden fórumon azt halljuk, hogy a vetőmagszektor nemzetgazdasági szempontból kulcsfontosságú, ennek ellenére a szakfeladatot ellátó hivatali létszámot az utóbbi évtizedben kritikus létszámmra – vagy az alá – csökkentették. Ez már a zavartalan vetőmag-minősítéshez nem elegendő. Ha átruházott jogkörben végezhetjük a vetőmagvizsgálatainkat, az eredmények azonnal kézzel foghatóak lesznek. Emellett más vetőmag-előállítók vetőmagvait is képesek leszünk levizsgálni.

Én még a „konzervatív” időkben kezdtem a szakmát, de be kell látni, hogy ebben a helyzetben (is) a leggyorsabban alkalmazkodni képes cégek indulnak jobb eséllyel. Hiszek benne, hogy az átruházott jogkörben végzett tevékenység nagyobb kötelesség- és felelősségtudatot eredményez a kollégáim körében.

• Milyen további fejlesztési célokat tűz ki a cég maga elé?

– Jelen pillanatban egy fő rendelkezik NÉBIH engedéllyel átruházott jogkörű szántóföldi ellenőrzésre és mintavételre. Tekintettel a nagy területekre és mintaszámra, aki a termeltetésben dolgozik, jogosítványt fog szerezni szántóföldi szemlére, a mérnökeink pedig mintavételre. Egyelőre mi is tanuljuk az új helyzetet, de lehetséges, hogy más cégektől is felkérést kapunk szemlére, mintavételre, vetőmagvizsgálatokra. A versenyképességünk pillérei a gyorsaság és a megbízhatóság lesznek.

• Milyen tanácsokat adnál azoknak a vetőmag-előállítóknak, akik az át-

ruházott jogkörű tevékenységek bevezetését tervezik?

– Egészen röviden: ha érzik a szükségét, merjenek belevágni!

Első lépésben tanulmányozzák, pontosan milyen lehetőségeket kínál az új jogszabályi környezet. Határozzák meg, milyen célból van szükségük az átruházott jogkör megszerzésére és mérleljék, vajon ezzel elérik-e kívánt céljaikat. Nagyon fontosnak tartom kihangsúlyozni, hogy a lehetőségek mellett vegyék figyelembe, hogy ezek a tevékenységek milyen hibalehetőségeket rejtenek magukban és mekkora felelősséggel járnak, valamint kinek miért kell majd felelősséget vállalnia. Nem szeretném kitergetni a szennyesünket, de nálunk sem indult minden egyszerűen, főleg a mintavétel és a vetőmagvizsgálat területén. Kezdetben mi is sokat vitatkoztunk, ennek ellenére a viták építő jellegűek voltak, és úgy érzem, mindenképpen előnyünkre vál-

• Miként alakítja az éves termelési terveket és átruházott jogkörhöz kapcsolódó fejlesztéseket a jelenlegi koronavírus által okozott speciális helyzet?

– Bízom benne, hogy a termeltetésben, a beszállításban és az átvételben nem lesz fennakadás. Még nem tudjuk, hogy az egészségünk védelmében tett szigorú intézkedések mellett a szántóföldi szemléket hogyan tudja a hatóság végrehajtani. Emellett a kollégáink szántóföldi szemle gyakorlati oktatását és a vizsgázását is meg kell(ene) oldani. A gyakorlati oktatásban a vetőmag-szaporítási felügyelők mellett én is tudom őket segíteni. Ha már az üzemben van a vetőmag, valószínű nem lesz akadálya a feldolgozásnak, fémzárolásnak, kiszállításnak. A mintavételt és a vetőmagvizsgálatokot már átruházott jogkörben végezzük, a szántóföldi ellenőrzésnek csak egy részét. A kialakult speciális helyzetben a négy magvizsgá-



FOTÓ: ALISCA-MAG KFT.



ALISCA-MAG KFT.

tak. Javasolom, hogy az érintettek minél többet beszélgessenek a témáról, hiszen így szorosabb munkakapcsolat alakul ki és elkerülhetőek lesznek a félreértések.

Mi meghagytuk azt a rendszert, hogy hetente kétszer fémzárólunk. Nem lehet az egyéb munka és vizsgálatok mellett ötletszerűen egy-egy címkenyomtatást, mintavételt stb. becsúsztatni. Ha fémzárolás van, mindenki a mintavételre, vetőmagvizsgálatra tudja fordítani a figyelmét, hogy ezzel is minimalizáljuk a hibázás lehetőségét.

lő közül egyszerre kettő tartózkodhat a laboratóriumban, kettő délelőttös, kettő délutános műszakban dolgozik. Ebben a pillanatban annak is örülhetünk, hogy rendben zajlik a munka.

Végezetül szeretném megköszönni Némédi Péter ügyvezetőnek, hogy biztosította a szükséges háttérrel, kollégáimnak a munkát és a pozitív hozzáállást, a NÉBIH- és a Járási hivatalok Vetőmag szakterületeinek és a NAH messzemenő segítségnyújtását, mert az céljaink megvalósításához szükség volt az említettek segítségére.

Polgár Gábor

20 esztendő KWS: tovább a dinamikus fejlődés útján

Kettős jubileumot ünnepelt nemrégiben a KWS: a nemzetközi anyavállalatot 160 éve alapították, a KWS Magyarország Kft. pedig húsz esztendővel ezelőtt kezdte meg tevékenységét hazánkban. Pallós Mihállyal, a cég ügyvezető igazgatójával az eltelt két évtized eredményeiről, valamint a szegmens jövőjéről beszélgettünk.

• Ön testközelből élte meg az elmúlt két évtizedet, hiszen szinte alapítása óta vezeti a KWS Magyarország Kft.-t. Hogyan lehetne mérlegre tenni az elmúlt időszakot?

– Azt gondolom, hogy a KWS Magyarország a hazai piac meghatározó szereplőjévé vált az elmúlt két évtized alatt. Csakúgy, mint az anyavállalatunkat, minket is a folyamatos fejlődés jellemez leginkább. A célunk a kezdetektől fogva világos és változatlan: folyamatosan innovatív termékekkel ellátni a termelőket, akik sikeresen tudnak gazdálkodni a megoldásainkkal. A nemzetközi KWS egyébként ma is családi tulajdonban lévő cég, amely mára már több mint hetven országban folytatja tevékenységét, összesen 5500 szakembert foglalkoztatva világszerte. A szakembergárda harmada a kutatásban dolgozik. A cég az elmúlt szezonban 1,113 milliárd eurós – több mint 350 milliárd forintos – forgalmat generált, ebből mi csaknem 3 milliárd forinttal vettük ki a részünket.

• Milyen fontos állomásokat emelne ki az elmúlt húsz esztendőből?

– Nagyon fontos lépés volt, hogy 2002-ben Muronyban megnyitottuk a kukoricanevelő állomásunkat, mert így helyben, a hazai viszonyokra adaptáltan tudunk növénynevelési munkát folytatni. A Nyugat-Európában nevelített hibridek nem mindig állják meg a helyüket a Kárpát-medence kontinentális

éghajlatán. Ezt a döntést igazolta, hogy az itthon nevelített kukorica hibridjeink ma komoly versenyelőnyt jelentenek. Mérföldkő volt az életünkben, amikor néhány év szünet után ismét elindítottuk a napraforgó-nevelést, és 2014-ben átadtuk cégünk új napraforgó-nevelő állomását Kozármislenyben. Ezek a beruházások azt is jelzik, hogy hosszú távra tervezünk. A legnagyobb sikereknek pedig azt könyvelem el, hogy meghatározó szereplői lettünk a kukorica-velő szegmensnek, a 2015–2016-os szezonban pedig őszi káposztarepce-velő szegmensben piacvezető lett a vállalatunk. Ez óriási motivációt ad a csapatunk számára, amelynek létszáma a céggel együtt növekedett. Ma már összesen 54-en dolgozunk a KWS Magyarországnál. A fejlődésünk nem jöhetett volna létre partnereink nélkül: a cégalapítás óta összesen 7 velőüzemmel dolgoztunk együtt velőszaporítás kapcsán Magyarországon. A Hód Mezőgazda Zrt.-vel például már 18 éve dolgozunk együtt. Aztán amíg húsz éve egy kereskedelmi partnerrünk volt – az IKR Zrt. – ez mára 25 értékesítési partnerre emelkedett. Három kiemelt országos integrátorral, 22 regionális forgalmazóval működünk együtt, a termelői partnereink száma napjainkra elérte a 7 ezret.

• A velő befektetés a jövőbe, mivel készül a KWS a következő évtizedre?

– Egy befektetés sokrétű. Befektetünk technológiába, eszközökbe, infrastruktúrába, humánképzésbe, termelési eszközökbe, és még sorolhatnám. A KWS az élet alapjába, azaz a velőmagba hivatott befektetni, valamint a hozzá kapcsolódó tudásba. A velőmag a genetikai sokszínűség forrása. Fontos, hogy minden környezeti hatásra legyen válaszuk és megoldásuk. Ehhez társul a minőségi feldolgozás és kiszélesítés. Emellett különböző csávázási és egyéb technológiákkal biztosítjuk a mag védelmét, biztonságát és erősítjük a kelési, fejlődési esélyét. Számunkra nagyon fontosak a szakemberek és a stratégiánk részeként investálunk a tudásuk bővítésébe. Az árbevételünkből évente kutatásra és fejlesztésre visszaforgatott 17 százalékos forrásunk lehetővé teszi nemcsak a telephelyek kialakítását, de a szakembereink folyamatos képzését is. Értékesítő kollégáink jelentős része magas szintű szaktanácsadást tud biztosítani a termelőknél.

• Milyen megoldásaikkal igyekeznek továbbra is dinamikusul fejlődni a hazai piacon?

– A genetikai sokszínűség rendkívül fontos. A ClimaControl³ jelzéssel ellátott hibridjeink kiemelkedő szárazságtűréssel rendelkeznek, a Plus4Grain jelzés pedig a rendkívül magas terméspotenciálú hibridjeink megkülönböztetése. A ClimaControl³ hibridek ellenállóbbak aszályos, száraz és hőstresszes körülmények között és szélsőséges viszonyok között akár egy tonnával is többet teremhetnek, mint más hibridek. Mivel azonban nem kalkulálhatunk minden évben aszályal és szárazsággal, mert időnként az ország egyes részei sok csapadékot kapnak, ahol a növény igazi genetikai potenciálja jobban kijöhet, ilyen esetekben a magasabb hozamszintet és jobb termést biztosítani tudó, magas genetikai potenciállal rendelkező Plus4Grain hibridek ajánlottak. Ezek az intenzívebb vagy jobb adottságú területeken tudják a genetikai potenciáljukat megmutatni. A KWS

A KWS Magyarország történetének fontos állomásai

1999. december 6.: Cégbejegyzés KWS Hybrid Kft. néven.

2001: Együttműködés az RAGT-vel: KWS RAGT Hybrid Kft. néven folytatták a tevékenységüket.

2002: A kukoricanevelő állomás megalapítása békés megyei Muronyban.

2004: Költözés a Győri Ipari Park Szolgáltatóházba.

2006: Különválás az RAGT-től, KWS Magyarország Kft. néven folytatták tovább.

2011: A napraforgó nevelési tevékenység kezdete Magyarországon.

2014: A Napraforgó Nevelő Állomás megnyitása baranyai Kozármislenyben.

2015: Piacvezető pozíció szerzése a magyarországi repcevelőmag-piacon.

Pallós Mihály, a KWS Magyarország Kft. ügyvezetője, a mosonmagyaróvári egyetem elvégzése után gyakornokként kezdett dolgozni az IKR Zrt. vetőmagüzemében, ezt követően a Bábolna Zrt.-nél a takarmányipaccal ismerkedett. 2000-ben újra visszakanyarodott a vetőmagpiachoz, amikor a KWS Hybrid Kft.-hez került. Rengeteget tanult az akkor még alig 1 éves cégnél, így lehetősége volt a vállalat fejlesztésében is részt venni. Az évek alatt a learning by doing módszer alkalmazásával vált vezetővé. Először regionális értékesítési vezető volt az Észak-Dunántúlon, majd 2004-től a KWS Magyarország Kft. ügyvezetője lett.

silókukorica hibrideket pedig beltartalmi eredményeik teszik méltán nélkülözhetetlenné a hazai silóelőállításban.

A vetőmag- és vetéstechnológiában egy lényeges előrelépést emelnék ki, ez pedig az INITIO csávázási technológia. Ettől védelmet és plusz „erőt” kap a mag, hogy vetés után a leggyorsabban és legerőteljesebben induljon el a csírázás. Ez egyelőre csak kukorica vetőmagoknál használt, de fejlesztés alatt áll a napraforgó és repce vetőmagjaink esetében is a technológia bevezetése.

Aztán indul a VRS (variable rate sowing) technológia, azaz a differenciált tőszámú vetésszolgáltatás. A program a precíziós gazdálkodás támogatását szolgálja, ez év tavaszától ingyenesen biztosított az érdeklődő termelőink számára.

Ezen az úton fogunk tovább menni. Fontos terület a „seed care” azaz a vetőmag minőségének és a termesztés biztonságának javítását szolgáló fejlesztéseink. További csávázási lehetőségek után kutatunk, hiszen a stratégia most már az a vetőmagok kapcsán, hogy hogyan tudjuk biztosítani egyéb eszközökkel, hogy az a genetikai potenciál, amit a növény hordoz magában, tényleg megjelenjen a szántóföldön. A fejlesztéseknek ebbe az irányba kell elmozdulniuk.

Ezen az innováción tovább menve most már negyedik-ötödik éve tőszám-kísérleteket végzünk, hiszen nagyon fontos az optimális tőszámbeállítás. Ismert, hogy nem csak az éghajlat változik hektikusan az ország különböző területein, hanem a talajadottságok is. Utóbbi akár táblaszinten is különböző lehet. Így nem biztos, hogy egy tábla minden pontján

egységesen a 70 ezres tőszám az ideális, hanem 55 és 80 ezer között változhat. Ennek kapcsán a KWS együttműködik a Danuba Kft.-vel a differenciált tőszámvetési és tápanyag-kijuttatási program vonatkozásában. Az optimális hibrid kiválasztása, a differenciált tőszám és tápanyag kijuttatása mind-mind javíthatják a gazdálkodás hatékonyságát. A differenciált tőszám alkalmazásával minimálisan 5-6%-os terméstopplett érhető el adott táblán belül.

Ezen felül a szemes cirokban látunk még egy jelentősebb potenciális növekedési lehetőséget. Jelenleg ugyan csak 30 ezer hektár körüli a vetésterület az országban, de úgy látjuk, hogy rövid- vagy középtávon ez akár 80-100 ezer hektárig növekedhet. A korábban említett aszályosabb, stresszesebb körülmények között válthatják ki a kukorica egy részét. A biztonságos termés és termelés érdekében egyre több gazda fordul a szemes cirok irányába. Ebben a témában a KWS egy K+F programot indított 3-4 évvel ezelőtt, és szeretne majd ennek a területnek a meghatározó szereplője lenni.

FOTÓ: KWS MAGYARORSZÁG KFT.



Kiss Csaba, KWS délkelet-európai régióigazgató; Nicolás Wielandt, KWS kukoricaüzletág-vezető, Pallós Mihály ügyvezető (KWS Magyarország Kft.)

• Soha nem látott próbatétel elé állítja a globális társadalmat és ipart a jelenleg is fenyegető koronavírus pandémia. Hogy látja a vetőmagágazat helyzetét a jelen események tükrében?

– Bármilyen furcsán hangzik, de azt mondanám, hogy a vetőmagágazatot rosszabbul is érthette volna a válság, ha ez a szituáció már december-januártól fennállt volna az európai piacokon. Ezt most természetesen a tavaszi vetőmagok szempontjából értem. A KWS Magyarország Kft. március végére a megrendelések közel 100 százalékát kiszállította vásárlói részére, mindezt úgy, hogy rendeléseink 10%-kal nőttek a tavalyi hasonló időszakhoz viszonyítva. Ez nagy szó a jelenlegi helyzetben, amikor azért látunk bizonyos cégeknek csúszásokat. Ezzel együtt úgy lá-

tom, a gazdák tavaszi munkakezdése vetőmag oldalról biztosított.

• Mi várhat ezek után a mezőgazdaságra a következő években?

– A mezőgazdaság mindig is stratégiai ágazat volt és lesz is a világban. Ez a státusza nem gyengülhet, sőt csak erősödhet még krízishelyzetekben is. Ha persze közelebről nézzük és konkrétan az év második felét és a jövő évet, akkor nyilván láthatunk kockázati tényezőket. Őszi vetőmag még „lábon” van jórészt, bár itt a jó hír részünkről, hogy jelentős készletartalékokkal rendelkezünk a legkedveltebb repce hibridjeinkből, így már május folyamán elindulhat az üzemekben a kiszereles. De azt nem tudhatjuk, hogy a munkaerő-kapacitás, szállítási kapacitás, a segédanyag beszerzés tekintetében mi lesz az elkövetkező 2-3 hónapban a pandémia kapcsán. További rizikót jelenthet a jövő évre nézve az idej, tavaszi vetőmag-előállítások levezénylése. Félreértés ne essék az „alapananyag”, azaz a bázis vetőmag rendelkezésre áll, de több gazda is jelzett bizonytalanságot a végső döntését illetően. Reményeink szerint a gazdák likvidi-

tási helyzetét illetően nem várható jelentősebb változás. Úgy gondolom, ha nehezebb piaci környezet lesz is, azt felelős kormányzati döntések kompenzálhatják ágazati szinten.

• Hogyan tud kilábalni az élelmiszer-ellátás szempontjából stratégiai szektor a válsághelyzetből?

– A legfontosabb irány véleményem szerint a fejlesztés, a fejlődés, a hatékony gazdálkodás és a környezetre való odafigyelés lenne. Nyilván ezzel nem mondtam semmi újat a gazdálkodóknak, de azt gondolom, hogy ezt nem elég csak mondani, folyamatosan hangsúlyozni kell. Mert mindenkinek meg kell érteni, hogy a jövő csak akkor lesz jövedelmező, hasznos és tiszta, ha abba ma befektetünk.

Sz. G.

A koronavírus szorításában: globális terménypiaci körkép

A koronavírus globális terjedése, az emberi egészség védelmében hozott korlátozások és a gazdasági válsághelyzet a terménypiacokat is felforgatta. Míg a hatások egyes terményeknél rövid távon érvényesülnek, másoknál jócskán tovább gyűrűzhetnek a következő szezonba.

Búza

A búza jegyzése Párizsban február utolsó hetén indult meg a lejtőn, a májusi szállításra szóló kontraktus március közepéig tonnánként 18 eurót vesztett az értékéből, de április elejére már visszatornáztta magát a 190 és 200 euró közötti sávba. A búzapiac egyelőre a globális koronavírus-járvány közepette legjobban teljesítő áruipiacok (ideértve a nem mezőgazdasági áruféleségek piacait is) közé sorolható. A termény kereslete továbbra is élénk, a logisztikai problémákkal és kiviteli korlátozásokkal kapcsolatos hírek és félelmek több – nem csak meghatározó importőr – országot a tartalékok növelésére ösztönöznek. Így például Kína március utolsó hetében 380 ezer tonna búzát vásárolt az Amerikai Egyesült Államoktól(!), immár a két ország közötti kereskedelmi konfliktus felszámolásának első lépéseként január közepén aláírt megállapodás keretében. A hiánypsziichózis általános eluralkodásának egyelőre gátat szabnak az oroszországi terméskilátások és a várakozások, amelyek alapján a világ a következő, 2020/2021. szezont 280-290 millió tonna közötti búzatartalékkal, jó eséllyel történelmi rekordkészlettel kezdheti.

Az Európai Unió (28 tagországot értve ezalatt a továbbiakban is) búzakereslete (durumbúza nélkül) a folyó, 2019/2020. gazdasági évben régen nem látott ütemben zajlott: 2019. július 1. és 2020. március 29. között több mint 23,9 millió tonnát szállított ki harmadik országokba, 68 százalékkal többet, mint az előző szezon ugyanazon időszakában. Legnagyobb vevői sorrendben Algéria, Szaúd-Arábia, Marokkó, Egyiptom és Kína voltak. Az export csak a március 23-tól kezdődő héten lassult le, ekkor viszont már nem érte el a 200 ezer tonnát. A megtorpanás mégsem okoz különösebb gondot a belső piacon, ott ugyanis a pékáruk és téztaféleségek keresleté-

nek érezhető növekedése áttételesen, a malomipar oldaláról, a megszokottnál nagyobb igényt támaszt. Említést érdemel, hogy az EU búzaimportja (durumbúza nélkül) a folyó gazdasági év első három negyedévében összesen 1,6 millió tonnára rúgott, 54 százalékkal volt kevesebb, mint az előző szezon ugyanezen időszakában.

Valószínűsíthető, hogy az EU búzakereslete huzamosabb ideig nem tér vissza az elmúlt kilenc hónapra átívelő, meredeken emelkedő pályára, többek között azért sem, mert a kőolaj világpiaci árának mélyrepülése magával rántotta a rubelt, ami viszont erősíti az Oroszországból származó termények versenypozícióját. Az oroszországi búzaexport ismét megugrott, és március végére – a romániai mellett (ahová egyébként Magyarországról is nagyobb tételeket hajóztak le a Dunán harmadik országok felé még márciusban is) – az oroszországi kikötőkből beszerezhető búza vált a legversenyképesebbé a világpiacon. Ebből kifolyólag az orosz kormány újból mérlegelés tárgyává tette a búzaexport korlátozását, amiről lapzártáig nem született döntés. Mindenesetre a belpiaci árak növekedésének ellensúlyozása végett 1,5 millió tonna búzát enged át az orosz malomiparnak a központi tartalékokból.

Elemzők várakozásai szerint a búza (durumbúza nélkül) termőterülete az EU-ban nem éri el a 23 millió hektárt az idén, 4 százalékkal kisebb lesz az előző évinél. A betakarított termés (szintén durumbúza nélkül) mennyisége alig közelíti majd a 137 millió tonnát, 7 százalékkal elmarad a tavalyi eredménytől. Az időjárás eddigi alakulása miatt a hozamvárakozások Közép- és Délkelet-Európa, Lengyelország, valamint a balti államok kivételével egyre borúsabbak.

Ezzel ellentétben Oroszországban a búza az idén soha nem látott nagyságú területet, 28,7 millió hektárt foglal el, a termés mennyisége pedig – helyi

források szerint – jócskán meghaladhatja a 80 millió tonnát. Ugyanakkor Ukrajnában a hivatalos szervek 24 millió tonna körüli búzatermést vetítenek előre, ami 13 százalékos visszaesést jelentene az előző évben betakarított volumenhez képest. Ezzel is magyarázható, hogy Ukrajna március 31-én a 2020. június 30-ig terjedő időszakra 20,2 millió tonnában maximálta búzaexportját (2019. július 1. és 2020. április 1. között összesen 17,9 millió tonnát vitt ki a terményből).

Kukorica

A búzával ellentétben a kukorica világpiaci ára továbbra is erodál, noha a 2020. januári átlaghoz mért 15 százalékos csökkenést sok más áruipiacal összevetve többen akár irigylésre méltónak is minősítenék. A jegyzésekre egyrészt az 50 millió tonna körüli becsült argentin termés gyakorol nyomást (ennek betakarítása már javában tart), másrészt a bioetanol iránti kereslet megcsappanása (ez különösen az Amerikai Egyesült Államokat érinti érzékenyen), a kőolaj világpiaci árának visszaesésével és a közlekedési ágazat üzemanyag-felhasználásának számottevő csökkenésével összefüggésben. Március végén az argentin és észak-amerikai kikötőkből beszerezhető kukorica volt a legversenyképesebb. A helyzet azonban gyorsan változhat, ugyanis az argentin kikötőkben már látszódik az áruforgalom lassulása: az ott dolgozók félnek a koronavírus-fertőzéstől és egyre kevesebben hajlandók folytatni a munkát.

Az EU 2019. június 1. és 2020. március 29. között 15,8 millió tonna kukoricát importált harmadik országokból, 13 százalékkal kevesebbet, mint az előző, igen gyenge termésű szezonban. Az import kukorica 59 százaléka Ukrajnából, 30 százaléka Braziliából érkezett. Az Európai Bizottság heti rendszerességgel kiadott statisztikái alapján a ko-

ronavírus-járvány egyelőre nem lassította le a termény behozatalát.

Az EU-ban a kukorica vetésterülete az idén megközelítheti a 9 millió hektárt, az előző évinél 3 százalékkal nagyobb lehet. Ukrajnában a kukorica vetésterületét hivatalosan 5,4 millió hektárra becsülik, ez 4 százalékkal múlt felül a tavalyit. Az USA Mezőgazdasági Minisztériumának (USDA) március 31-i jelentése alapján az észak-amerikai farmerek 8 százalékkal nagyobb területen vethetik a kukoricát... mindezek alapján a kukorica árának szárnyalásában a mostani és a következő szezonban aligha lehet reménykedni.

Repcé

Míg a növényolajok globális piacán két hónappal ezelőtt még az árak gyors emelkedésére volt kilátás, a piaci fundamentumok változása miatt azóta 180 fokos fordulat következett be (ábra). A kőolaj árának beszakadása és a biodízelipar keresletének gyors hanyatlása aláásott minden korábbi várakozást, többek között a repcével kapcsolatban is.

A repcepiacra eddig is óriási nyomás nehezedett a Kína és Kanada között elmérgesedett viszonyból fakadóan, amit a mai napig nem sikerült feloldani. (Röviden visszaidézve a történeteket: a kanadai hatóságok még 2018 decemberében letartóztatták a Huawei pénzügyi igazgatóját, akit azóta is házi őrizetben tartanak, Kína pedig a Kanadából származó, évi mintegy 2,7 milliárd USA dollár összértékű repcemag-, repceolaj- és repcedara-beszerezéseit 2019 márciusától gyakorlatilag lenullázta.) Ezt tetézi most a kőolajpiaci sokk és a közlekedési ágazat teljesítményének visszaesése a koronavírus-járvány, illetve a járvány terjedésének lassítása érdekében bevezetett korlátozások miatt.

A biodízel iránti kereslet rohamosan csökken, a biodízelkészletek halmozódnak, a gyártói kapacitások kihasználtsága egyre kisebb, az iparág – földrajzi elhelyezkedésétől függően – kevesebb repce-, szója- és pálmaolajra tart igényt, ami visszaveti az olajmagvak feldolgozását. A helyzet súlyosságát valamelyest enyhíti, hogy az élelmiszer célú repceolaj kereslete megugrott, egyrészt a háztartások étolajbeszerzései, másrészt az olajban gazdag készételek iránti kereslet növekedésének köszönhetően, ami a kijárási kor-

látozásokkal és a HORECA szektor padlóra kerülésével hozható összefüggésbe, többek között az EU-ban is.

Az Európai Bizottság kimutatása szerint az EU 2019. július 1. és március 29. között repcemagból több mint 4,9 millió tonnát importált, 45 százalékkal többet, mint az előző gazdasági év ugyanezen időszakában. Ez mindenkorai rekord, amit a 2019. évi, rendkívül gyenge termés indokolt. A behozatal 58 százaléka Ukrajnából, 29 százaléka Kanadából (GMO) származott. Az import üteme eddig nem lassult, de a gazdasági év utolsó három hónapjában visszaeséssel lehet számolni.

A legfrissebb előrejelzések alapján a repce termőterülete az EU-ban az idén nem éri el 5,5 millió hektárt, 1 százalékkal kisebb lesz a tavalyi betakarítottánál. Elemzők most 17,6 millió tonna körüli termésmennyiséggel számolnak, ez mindössze 4 százalékkal múlt felül a 2019. évi negatív rekordot. Egyelőre persze úgy tűnik, hogy a termény kereslete a második félévben elmarad majd a szokásostól.

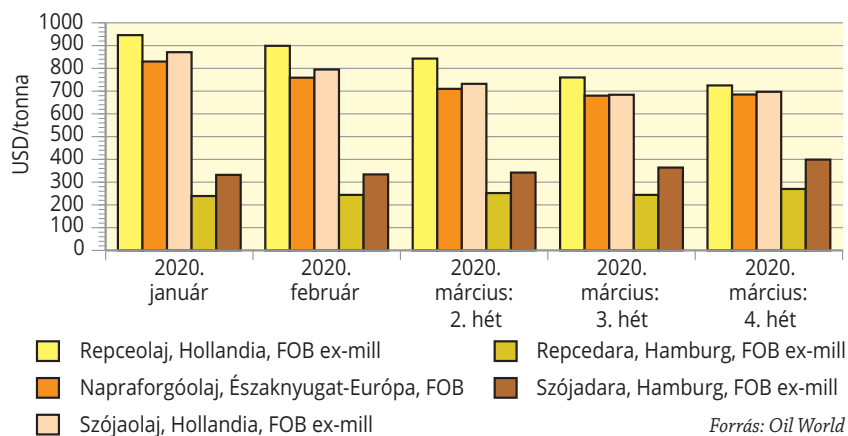
A repcepiac vonatkozásában az EU mellett a kínai események érdemelnek említést. A hivatalos statisztikákból az

het vissza a növényolajok és olajmagvak világpiacára, már a következő hónapokban. Politikai okból kifolyólag azonban a jelenleg talán legnagyobb szabad olajmagkészlet, a kanadai prérin tárolt repcemag iránt a kínai importőrök továbbra sem fognak érdeklődést mutatni, hacsak nem sikerül a két országnak egymással megállapodásra jutni.

Napraforgó

A folyó, 2019/2020. gazdasági évben napraforgómagból 55,4 millió tonna rekordterméssel számolhatunk, ebből az EU-ban 9,5 millió tonnát, Oroszországban 15,4 millió tonnát (új csúcs), míg Ukrajnában közel 16,2 millió tonnát (szintén új csúcs) takarítottak be 2019 őszén. A termény iránti globális érdeklődés a korábban vártnál valamivel visszafogottabb lehet, emiatt a napraforgóolaj termelésére vonatkozó friss előrejelzések is kevésbé optimisták, mint akár csak egy hónappal ezelőtt, ami a termék árának esésével magyarázható. Ennek ellenére a feldolgozás mindenkorai rekordot dönthet – az EU-ban egyébként az idén februárban már rekordot is döntött.

Főbb növényolajok és olajmagdarák árának alakulása az EU-ban



szűrhető le, hogy a koronavírust sikerült ellenőrzés alá vonni, így bizakodni lehet a gazdaság újraéledésében, amivel párhuzamosan nőhet a növényolajok belföldi felhasználása. A pálmaolaj elérhetősége körüli bizonytalanságok (a malajziai ellátási lánc már akadozik a koronavírus-járvány miatt életbe léptetett korlátozások nyomán, a termelés pedig más okból kifolyólag egyébként is csökken), az állati eredetű zsiradékok relatív hiánya (afrikai sertéspesztis) és a kereslet kielégítésére képtelen belföldi termelés miatt Kína jelentős importigénnyel lép-

Az Európai Bizottság kimutatásai alapján az EU 2019. július 1. és március 29. között 767 ezer tonna napraforgómagot és közel 1,7 millió tonna napraforgóolajat importált. Az előbbi esetben 108 százalékos, míg az utóbbinál 40 százalékos növekedésről beszélhetünk az előző szezon ugyanezen időszakához viszonyítva. A napraforgómag 41-41 százaléka Oroszországból és Moldovából, a napraforgóolaj 87 százaléka Ukrajnából érkezett. A behozatal üteme még nem torpant meg a koronavírus-járvány miatt. Megemlíten-

dő, hogy a belpiac stabilizálása érdekében Kazahsztán – egyelőre átmenetileg, 2020. április 15-ig – tilalom alá helyezte többek között a napraforgómag és napraforgóolaj kivitelét.

Előrejelzések szerint az EU-ban az idén közel 4,3 millió hektárt foglalhat el a napraforgó, ez alig fél százalékkal haladja meg a tavalyi területet.

Szója

Szójababból a déli féltekén, ahol most is folyik a betakarítás, közel 194 millió tonna rekordterméssel lehet számolni. Argentínában a gazdálkodók – mondhatni hagyományosan – nem sietnek túladni a szójababon, legfeljebb csak annyit dobnak belőle a piacra, amennyit éppen szükséges a likviditásuk fenntartása végett. Kivárára sarkallja őket többek között, hogy az argentin kormány március elején 33 százalékra emelte a szójabab, -dara és -olaj kivitelét sújtó büntetővámot. A világ vezető szójadara-exportőr országában a szójabab feldolgozókhöz történő beszállításának üteme jelenleg körülbelül a fele az ilyenkor megszokottnak.

Ugyan nem látni még, hogy a koronavírus-járvány miatt életbe léptetett korlátozó intézkedések milyen mértékben lassítják majd az áruforgalmat az olajfeldolgozók és kikitők irányába, a szójadara ára azonban már növekedésnek indult a félelmek miatt, miszerint a dél-amerikai kivitelben egyre gyakoribb fennakadások lesznek. Az importáló országokban a keveréktakarmánygyártók kereslete megugrott, amit részben az etanolgyártás mellékterméke, a DDGS elérhetőségével kapcsolatos várakozások is magyaráznak. (A szójadara árának emelkedése magával húzta a repcedara árát is, a napraforgódarát azonban nem mozdította meg.) A kialakult helyzet az USA szójafeldolgozóinak és -exportőreinek kedvez, illetve ösztönzést ad a vetésterület növelésére: az USDA március 31-i jelentése alapján a farmerek a tavalyihoz képest 10 százalékkal nagyobb területen vetik a szóját.

Az EU vonatkozásában kiemelendő, hogy 2019. július 1. és 2020. március 29. között szójababól 10,6 millió tonnát, az előző szezonnal ugyanezen időszakához képest 3 százalékkal kevesebbet, míg szójadarából közel 13,3 millió tonnát, 3 százalékkal többet hajóztak be. A belső piacon összességét tekintve tehát nincs hiány.

Potori Norbert
NAIK AKI

Vetőmag-forgalmazási adatok, értékesítési árak

A szántóföldi növények vetőmag értékesítésével kapcsolatban a VSZT évente kétszer kér adatokat a tagságtól. 2019. októberében jelentősebb növényfajok végfelhasználó felé történő 2019. évi vetőmag-értékesítésével kapcsolatban (forgalmazott mennyiség, forgalmazási árak) kértünk tagjainktól adatközlést.

Az elmúlt években az adatközlési hajlandóság jellemzően 17-18% körüli értéken stagnál, azonban 2019-ben a tagság 58%-a küldte vissza az adatlapot, és 20%-a közölt adatot. Becslésünk szerint a tagság 20%-a foglalkozik forgalmazással, ezért a tagi adatközlés véleményünk szerint jól reprezentálja a valós piaci helyzetet.

A hibrid növények (kukorica, napraforgó és repce) esetében emelkedtek az

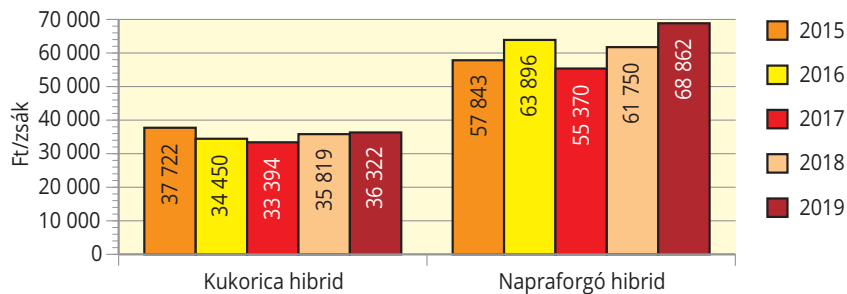
árak. A tavaszi kalászosoknál a tavaszi búza és a zab esetében jelentős áremelkedést mutat a statisztika, míg tavaszi árpa esetében mérsékeltebb volt az emelkedés. Ebben az évben tovább bővítettük az adatszolgáltatásban érintett fajok körét, hogy minél szélesebb fajkörből álljon rendelkezésünkre adat.

Az információk használati értékének növelése érdekében a grafikonokat a honlapunkon Power Point formátumban is elérhetővé tettük a „Statisztikák” menüpont „VSZT statisztikák” almenüpontban. A felület csak jelszóval érhető el.

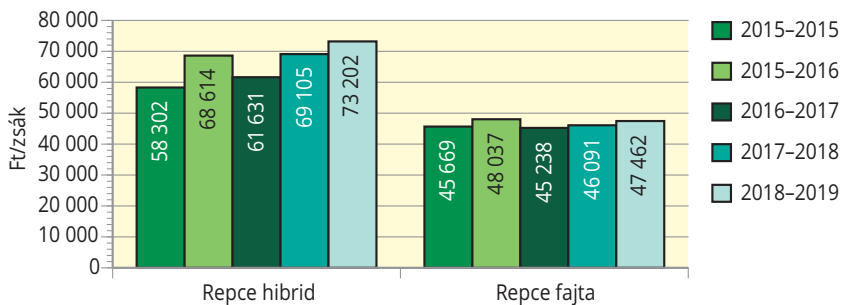
Ezúton is szeretnénk megköszönni minden olyan tagunk közreműködését, aki akár adattal, akár nemleges formában visszaküldte részünkre az adatszolgáltató ívet.

Apostol Emília

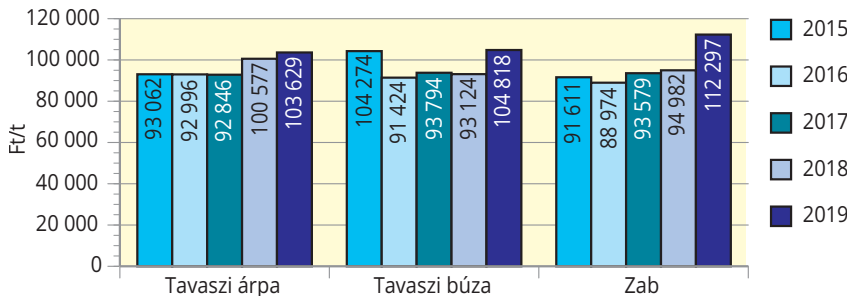
Hibrid kukorica és napraforgó vetőmag értékesítési árak



Repce vetőmag értékesítési árak



Tavaszi kalászos vetőmag értékesítési árak



VSZT statisztika az őszi kalászosok fémzárolt vetőmag-szaporításáról és forgalmazásáról

A VSZT évente kétszer kér adatokat a tagságtól. 2020. januárjában az őszi kalászosok 2019. évi fémzárolt vetőmag-forgalmazásával kapcsolatban kértünk adatkezelést a kalászos szekció tagjaitól.

A szervezet működésének egyik alapvető feltétele a szektor működéséről származó alapadatok ismerete. Az államigazgatási szervekkel, hatóságokkal, bel- és külföldi partnerszervezetekkel folytatott mindennapi munkánk eredményességét nagymértékben meghatározza a bekért adatok pontossága, részletessége. Arra törekszünk, hogy adatközlésünk rendszere valóban kétirányú legyen, és úgy gondoljuk, hogy tagjaink is haszonnal tudják forgatni a beérkezett adatokból készített összefoglalónkat.

A feldolgozott adatokból készített összesítést a tagságunk számára megküldtük. Ízelítésként a főbb őszi kalászos vetőmagok átlagárának alakulá-

sát, és az őszi búza árát a Szövetség tagjai által évente közreadott tájékoztató árakkal összehasonlító grafikonokat mutatjuk be. A grafikonok jól mutatják, hogy az értékesítési átlagárak emelkedtek. A tájékoztató árat a valós értékesítési árak meghaladják ugyan, de nagyságrendbeli eltérés nincs. Az előző évhez képest idén emelkedett az adatszolgáltatók köre, és így a forgalomba került vetőmag mennyisége alapján a felmérés reprezentatív volt.

A teljes VSZT őszi kalászos statisztika megtekinthető honlapunk (www.vsz.hu) Statisztikák rovatában (az anyag csak jelszóval rendelkező tagjaink számára érhető el).

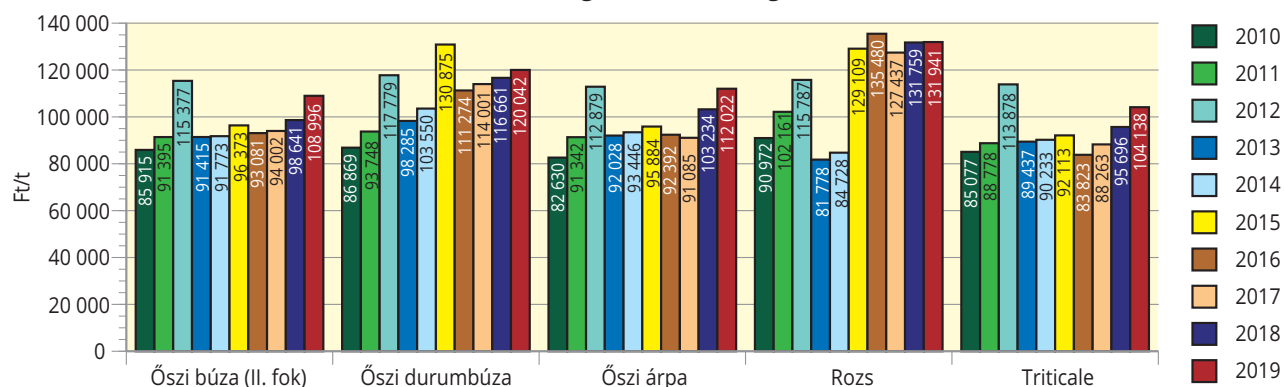
Ezúton is szeretnénk megköszönni minden olyan tagunk közreműködését, aki akár adattal, akár nemleges formában visszaküldte részünkre az adatszolgáltató ívet.



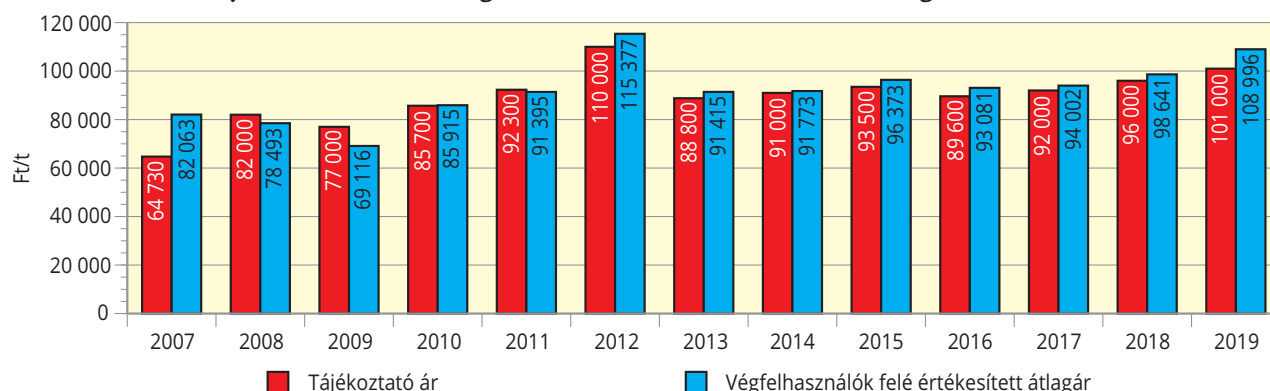
A. E.

FOTÓ: IVÁN KATALIN

Őszi kalászosok vetőmag értékesítési átlagárának alakulása



Őszi búza tájékoztató árának és a végfelhasználók felé történő értékesítés átlagárának összehasonlítása



Fenntartható élelmiszertermelés

A vetőmag fontosabb a világ termelői számára, mint valaha. Becslések szerint a termelékenységnövekedésének több mint 50 százaléka a fejlett növénynemesítési eljárásokkal előállított vetőmagoknak köszönhető. Ez az érték a közeljövőben várhatóan a 80 százalékot is elérheti, nem kevéssé az egyre szigorúbb növényvédő szerekre, műtrágyákra és egyéb alapanyagokra vonatkozó előírásoknak köszönhetően.

Az új növényfajták növelik és biztonságosabbá teszik a termést, hiszen a növényvédő szerek, műtrágyák felhasználásának csökkenése mellett jobb termésminőség érhető el velük. A friss termékek eltarthatóságának növelése segíti az egészséges élelmiszerekhez való hozzáférést és az élelmiszerhulladék csökkentését is. A növénynemesítés a kulcsa a korlátozottan rendelkezésre álló erőforrásokat védő és megőrző mezőgazdasági tevékenység fenntartható módon történő fokozásának.

Az európai vetőmagszektor elkötelezett az ENSZ fenntartható fejlődési céljai iránt az alábbi eszközök segítségével:



- az élelmiszertermelés fenntarthatóságának javítása, hozzájárulva az EU új, „A termelőtől a fogyasztóig” stratégiájához

- az európai magas élelmiszerminőség és -sztenderdek biztosítása és promótálása

- az európai mezőgazdasági és élelmiszeripari szektorok tisztességességének és versenyképességének garntálása

- az európai klíma-, környezeti és biodiverzitási célokhoz való hozzájárulás.

A termelőtől a fogyasztóig stratégia alapvető fontosságúnak tartja, hogy az EU fogyasztói elegendő egészséges és tápláló élelmiszerhez jussanak megfizethető áron. Jelenleg az EU lakosságá-

nak 8%-a nem engedhet meg magának napi egy kiadós, egészséges étkezést, ami azt jelenti, hogy a működő rendszer 40 millió embert nem tud megfelelően ellátni. Ugyanakkor a felnőtt lakosság több mint fele túlsúlyos, és az EU-ban előállított élelmiszerek 20%-a kerül évente kidobásra.

Az egységnyi szántóföldön elérhető nagyobb termés növeli az agrártermékek kínálatát a nemzetközi piacokon. A növénynemesítők által az elmúlt 15 évben végzett munka eredményeként 47 millió tonnával több a gabona és 7 millió tonnával a repce termése az EU-ban, mint azt megelőzőleg. Ez hozzájárul a piac stabilitásához, csökkenti az árak kiszámíthatatlanságát és segít a világ többi részének élelmezésében is.

A kutatás és fejlesztés a fő mozgatórugó az olyan továbbfejlesztett növényfajták megalkotása során, melyek jobban megfelelnek a fogyasztók igényeinek és azon követelményeknek, melyek az élelmezésünk kapcsán felmerülnek. A növénynemesítők rengeteg munkája van abban, hogy egészséges, tápláló, sokáig elálló termékeket fogyaszthatunk, melyeket egész évben megtalálunk a boltok polcain.

A növénynemesítési munka eredményeképpen előállított egészségesebb élelmiszerek közé tartoznak többek között:

- magasabb tápanyagtartalommal bíró növények pl.: megnövelt antioxidáns tartalmú brokkoli
- csökkentett toxin- és allergéntartalmú növények pl.: gluténmentes búza

- az ízletes élelmiszerek alternatíváinak széles skálája, mint például a karfiol, kel, káposzta, kelbimbó, brokkoli stb.

- több, kényelmesen fogyasztható zöldség és gyümölcs pl.: mag nélküli görögdinnye, bébiuborkák, koktélpáradicsomok

- javított olajösszetétel az olajrepcék esetében, melytől a belőlük kinyert olaj egészségesebb, és sütés közbeni stabilitásuk jobb

- jobb sütési minőség búzák esetében.

A már piacon lévő termékek mellett a növénynemesítés jelentősen hozzájárulhat az élelmiszerpiacok csökkenéséhez is olyan konkrét problémák megoldásával, mint a betegség-ellenállóképesség, mely lehetővé teszi a betakarítás előtti termésveszteségek csökkentését, vagy a gyümölcsök, zöldségek bebarnulásának megakadályozását a hosszabb eltarthatóság érdekében.

A termesztett növények genetikai diverzitása az alapja az új fajták fenntartható fejlesztésének. Jelenleg több mint 42 ezer fajta áll az európai gazdálkodók rendelkezésére, és évente mintegy 3500 új fajta kerül fel a fajtalistára. A gazdálkodók rendkívül fontos szerepet játszanak a növények genetikai erőforrásának megőrzésében és fenntartásában, hiszen a genetikai erőforrások fennmaradásának legfőbb módszere az ilyen szintű genetikai diverzitás hasznosítása. A növénynemesítők a fenntartás mellett bővítik is ezt a biodiverzitást a meglévő használatával és új növényi genetikai erőforrások kifejlesztésével.

A növénynemesítők szélesebb genetikai készletekhez való hozzáférést nemzetközi egyezmények szabályozzák: a Biológiai Sokféleség Egyezmény Cartagena Jegyzőkönyve a Biológiai Biztonságról, a Nagojai Jegyzőkönyv a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférésről, valamint a hasznosításukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásáról, illetve az Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Növényi Genetikai Erőforrásokról szóló Nemzetközi Egyezmény. A szélesebb genetikai készletekből beszerzett erőforrások teszik lehetővé olyan növények nemesítését, melyek alkalmazkodni tudnak szélsőséges időjárási viszonyokhoz is, és melyek így akár Dél-Európától egészen Észak-Európáig termeszthetőek.

Tekintettel arra, hogy az európai mezőgazdasági területek mérete csökken, a termésátlagok növelése a növénynemesítés egyik legfontosabb feladata. A növénynemesítés nélkül további 19 millió hektár termőterületre lenne szüksége az Európai Uniónak ugyanakkora élelmiszerterménység előállításához. Növénynemesítés nélkül ekkora területnyi erdő, mocsár, és egyéb élőhely került volna veszélybe, csökkentve Európa biodiverzitását.

Iván Katalin

Megalakult a Vetőmag Szövetség Ökológiai Vetőmag Munkacsoportja

A Vetőmag Szövetség mindig arra törekszik, hogy a szektor összes szereplőjét megszólítsa és eredményes együttműködésre lépjen a társszervezetekkel, valamint a vetőmag-szakmához kapcsolódó részterületekkel. Ennek fényében folyamatosan bővítjük a szakmai kapcsolatokat és teret adunk a tagokat érintő kezdeményezéseknek.

Az ökológiai vetőmagnak a Szövetség életében hosszú időre visszanyúló hagyománya van, 2000-ben Ritter József javaslatára jött létre egy bio vetőmag szekció is, melynek vezetője először Pallós Mihály volt, majd dr. Kovács Géza, a martonvásári kutatóintézet ökonemesítésért felelős munkatársa. Az ő 2012-ben bekövetkezett halála után egy ideig semmilyen tagi aktivitás, vagy más tényező nem indokolta a szekció összehívását, ezért 2014-ben a Szövetség szerkezeti átalakulását követően meg is szűnt a külön szekció, a biovetőmaggal kapcsolatban felmerülő esetleges kérdéseket pedig a növénycsoportonkénti szekciók hatáskörébe helyezték át.

2017-ben elindult a LIVESEED H2020 projekt, amelynek egyik fő célja a minősített ökológiai vetőmaghasználat ösztönzése. A projektben Magyarországról az ÖMKi (Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet) és a martonvásári Agrártudományi Kutatóközpont (ATK) vesznek részt. A projekt keretében először egy interjúorozattal és egy műhelybeszélgetéssel próbálták feltérképezni a hazai ökovetőmag helyzetet, majd munkacsoportot hoztak létre. A munkacsoporti ülésekre a vetőmagos cégek, nemesítő intézetek mellett az okotanúsító szervezetek, a Vetőmag Szövetség, a NÉBIH és az Agrárminisztérium egyaránt meghívást kapott.

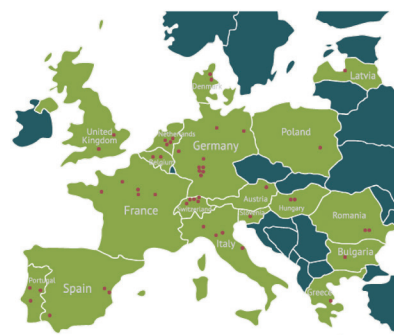
A projekt keretében megrendezett üléseken egyre többször felmerült, hogy szükséges lenne a résztvevők körének bővítése. A Vetőmag Szövetség ekkor ajánlotta fel, hogy összehívja az érintett vetőmagos cégeket és megalakítja az Ökológiai Vetőmag Munkacsoportot a Szövetségben belül.

A Munkacsoport első ülését 2020. március 3-án rendeztük Martonvásáron számos érdeklődő cég, a NÉBIH, az okotanúsító szervezetek (Biokontroll

Hungária, Ökogarancia) és az ÖMKi képviselőinek részvételével. Az ülésen Fehér Judit, az ÖMKi projektfelelőse ismertette az eddigi találkozók legfontosabb eredményeit és a felmerült kérdéseket.

Magyarországot a felhalmozott szakmai tudás, a magas technológiai színvonal, a kiemelkedően értékes környezeti adottságok és általában a vetőmag előállításban szerzett tapasztalat mind alkalmassá teszik minőségi ökológiai vetőmag előállítására. Ebben a szegmensben jellemzően külföldi termeltesítési szerződéseknek megfelelni képes cégek főként exportra állítanak elő magas minőségű vetőmagot. Az ökológiai vetőmagokra vonatkozó magyarországi piaci kereslet jellemzően alacsony, az ökotermelők nagy része előnyben részesíti a visszafogott mag használatát, illetve a konvencionális előállításból származó csávázatlan vetőmagot. A munkacsoport szeretné az ökovetőmag használatot fel lendíteni, illetve elősegíteni azt, hogy a Magyarországon megtermelt kiváló minőségű ökovetőmag egy részét hazai ökogazdálkodók használják fel.

A munkacsoport első ülésének központi témája volt az online ökovetőmag adatbázis, amely a NÉBIH irányítása alatt működik, azonban évek óta nagyon kevés felajánlott tétel jelenik meg rajta. Az ökovetőmag adatbázis alacsony kihasználtsága jól tükrözi azt az állapotot, miszerint a cégek többsége céltermeltesítésben dolgozik, és nincsenek olyan szabad tételek, melyeket a hazai piacra fel tudnának ajánlani, mivel a kereslet ezt nem indokolja. Azonban egy jól funkcionáló vetőmag adatbázis kialakítása fontos lenne, mert a minősítő szervezetek ez alapján tudják jóváhagyni a derogációs kérelmeket. Amennyiben sikerülne az ökovetőmag adatbázis adattartalmát frissíteni, lehetőség lenne az EU bio rendeletében meghatározott derogációs kategóriák érvényesítésére is. A derogáció ebben az esetben azt jelenti, hogy az ökotermelő felmentést kap az ökovetőmag használatától, és felhasználhat konvencionális előállításból származó csávázatlan vetőmagot, amennyiben a termeszteni kívánt fajból nem áll rendel-



A LiveSeed programban résztvevő országok

kezésre az igényeinek megfelelő fajta ökológiai feltételrendszer alapján szaporított vetőmagja. Az EU rendelet háromféle derogációs kategóriát különböztet meg: az I. kategóriába tartozó fajok körében derogáció nem adható ki, mert az adott fajok széles fajtaválasztékkal és elegendő ökovetőmaggal rendelkeznek. A II. kategóriába tartozó fajok körében egyéni derogációs kérelem beadására van lehetőség. A III. kategóriába tartozó fajokra általános derogáció adható ki, mert valószínűsíthető, hogy nem fog rendelkezésre állni belőlük megfelelő minőségű és mennyiségű ökovetőmag a közeljövőben. Magyarországon a három kategóriából csak a II. működik: a termelő kérelmet nyújt be a minősítő szervezethez arra vonatkozólag, hogy konvencionális csávázatlan vetőmagot szeretne felhasználni, mert nincs elérhető ökotétel abból a fajtából, amit vetni szeretne. Ez az eljárás rend nem ösztönzi a minősített ökológiai vetőmag használatát és indokolatlanul nagy adminisztrációs terhet ró a minősítő szervezetekre és a gazdálkodókra egyaránt.

Annak érdekében, hogy a termelők is jobban lássák az ökológiai körülmények között szaporított fajták ökotermelésben nyújtott előnyeit, a tervek szerint a jövőben öko-posztregisztrációs kísérletek is beállításra kerülnek a

- ▶ NÉBIH fajtaminősítő kísérleti állomásainak együttműködésével, mely eredményeként a jövőben fajtahasználati ajánlásokat lehet majd megfogalmazni a termelők felé.

Az Európai Unióban kísérleteket folytatnak az ökológiai heterogén szaporítóanyag bevezetésének és minősítésének („organic heterogenous materials”), illetve az ökológiai fajták elismerésének előkészítéseként. Ehhez az előkészítő munkához az ÖMKi és az ATK is csatlakozott. Az ökológiai heterogén szaporítóanyagok olyan populációk, melyek képesek a különböző környezeti feltételekhez alkalmazkodni, így jó környezeti stabilitással rendelkeznek, mely stabilitás a termésmennyiségben és -minőségben is megnyilvánul. Mivel egy folyamatosan változó, heterogén populációról van szó, ezért hivatalos regisztrációjuk során a DUS vizsgálati követelményeknek nem kell megfelelniük, csak a vetőmagminőségi elvárásokat kell teljesíteniük. Magyarországon az ATK martonvásári nemesítői állítottak elő eddig ökológiai fajtákat, melyekre általánosan jellemző, hogy a nemesítési folyamat tanúsított ökológiai körülmények között zajlik. Egyes jellemzőikben azonban szükséges lehet az ökológiai termesztés igényeihez hangolni a hatósági regisztrációjukhoz szükséges fajtateszteléseket.

Az első ülésen a szövetségi tagok megválasztották dr. Mikó Pétert a munkacsoport vezetőjének, aki többek között kalászos gabonák ökológiai nemesítési programját folytatja Martonvásáron. A fő cél az, hogy a jövőben a Munkacsoport rendszeresen ülésezzen és a területet érintő kérdésekben sikerüljön egységes szövetségi álláspontot kialakítani, amelyet képviselni lehet a kifelé történő kommunikációban. Az VSZT Ökológiai Vetőmag Munkacsoport ülései szabadon látogathatók (a VSZT többi üléséhez hasonlóan), biztatunk minden érdeklődő tagot a csatlakozásra!

Apostol Emília

Csávázott vetőmagok címkézése

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 2021. március 31-ig meghosszabbította a növényvédő szerrel kezelt vetőmagok címkézésére vonatkozó átmeneti előírások alkalmazásának határidejét. A szántóföldi növények vetőmagvainál engedélyezett az ESA által kidolgozott pictogramokat és általános tájékoztató szöveget tartalmazó kiegészítő címkék használata. Változás az előző évekhez képest, hogy az idei évtől kezdődően a kizárólag belföldi forgalomba kerülő tételek kiegészítő címkéin elegendő a magyar nyelvű szöveget feltüntetni. A zöldségnövények vetőmagjainak címkézése területén a csávázószer hatóanyag, márkanev és veszélyes anyagok biztonságos használatára utaló szövegrészek vonatkozásában nincs módosulás.

Vírushelyzet

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács a koronavírus-helyzet kezelésére, és ezzel összefüggésben az információáramlás hatékony biztosítására operatív csoportot hozott létre. A csoport az Agrárminisztériummal szoros együttműködésben folyamatosan tájékoztatja a vetőmagágazat szereplőit a koronavírus-helyzettel kapcsolatos fejleményekről. A Szövetség Titkársága otthoni munkavégzés keretében látja el feladatát, és a vszt@vszt.hu e-mail címen, valamint telefonon várja a a vetőmagtermelés, feldolgozás és forgalmazás területéről a vírushelyzet miatti nehézségekről, akadályokról szóló bejelentéseket.

Kukorica posztregisztrációs kísérlet

A szokásoknak megfelelően idén is sorra került a hibridkukorica posztregisztrációs fajtakísérlet mintáinak kódolása a Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt.

ceglédi vetőmagüzemében. Idén öt érescsoportban tíz fajtatulajdonos 38 fajtája méri össze a teljesítményét. Az előző évekhez hasonlóan éresdinamikai és FAO érescsoport értékelési vizsgálatok is kiegészítik majd a terméseredményeket. A tíz helyszínen a hivatalos fajtaelismerési módszertan alkalmazásával a NÉBIH értékeli a fajták parcelláit. Idén kísérleti jelleggel – mivel a kódolás anonimitást és ezáltal garanciát ad a pártatlan kivitelezésre – külső helyszín is kiegészíti a NÉBIH Növényfajtakísérleti állomásainak hálózatát.

Növényútlevél

Az idei évtől kezdődően jelentősen kibővült azon fajok köre, amelyeknél az Európai Unió belpiacán történő vetőmagforgalmazás esetén növényútlevéllel kell igazolni a vetőmagtétel növényegészségügyi státuszát. A szántóföldi növényfajok esetén a növényútlevél információt a hatósági vetőmagminősítő címke tartalmazza. A Zöldségnövények Vetőmag Szekció március 9-én részletesen tárgyalta a növényútlevél szabályozás kérdéseit. A házikerti zöldségvetőmagok esetén a növényútlevél információt nem kötelező a tasakokon, hanem összevontan, több tételre vonatkozóan listába szerkesztve elegendő hozzáférhetővé tenni az értékesítés helyén.

Hibridnövények Vetőmag Szekció tájékoztatója

Termőterületi adatok értékesített vetőmagmennyiségek alapján – 2019		
	Értékesített zsák (db)	Az értékesített zsákszám alapján kalkulált termőterület (ha)
Kukorica (70 000 szem/zsák)	1 101 764	1 130 000
Napraforgó (150 000 kaszat/zsák)	231 760	573 000
Repece hibrid (1,5 millió mag/zsák)	104 621	358 000
Repece fajta (2,1 millió mag/zsák)	1211	3900

Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács lapja

Elérhetőség: Polgár Gábor ügyvezető igazgató
1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b. • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszt.hu

Címlapfotó: Iván Katalin

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény 2. § (5) bekezdése alapján külföldről támogatott szervezetnek minősül, mivel a 2017. évben Budapesten megrendezett Vetőmag Világkongresszushoz kapcsolódóan adományban részesült a Nemzetközi Vetőmag Szövetségtől (ISF).